„ЗАСТАВА“ излази редовно: средом, петком и недељом на целом табаку а уторником на по табака.

ЦЕНА ЈЕ ОВА
за Аустро-Угарску
на целу годину . . . . . 14 ф. — н
на по године . . . . . 7 ф. — н.
на четврт године . . . . . 3 ф. 50 н.
за 1 месец . . . . . 1 ф. 20 н
За Србију (у злату)
за годину 32 дин. на пола године 16 дин. на четврт године 8 динара.

ЗАСТАВА.

ЛИСТ целокупне српске народне слободоумне странке.

ОГЛАСИ рачунају се по 6 новч. од сваке врсте сваких ситних слова, за жиг се плаћа по 30 новч. сваки пут.

ДОПИСИ шаљу се уредништву, а претплата и огласи администрацији „ЗАСТАВЕ“ у Нови Сад.

НЕНАПЛАЋЕНА ПИСМА не примају се

РУКОПИСИ не враћају се натраг.

Појединн бројеви стају 10 новч

БРОЈ 54. У Новом Саду у среду 6. априла 1888. ГОДИНА XXIII.

ПИТАЊЕ О ЗАДРУГАМА У ХРВАТСКОЈ.

Загреб, 2. априла.

У Загребу од неколико дана држи своје седнице анкентна комисија, која се је састала да већа о врло важном питању, како и на који начин да се уреде задружни односаји у бившој хрватској Крајини и иначе по Хрватској.

Мислим да неће бити згорега, ако вам саопштим шта се до сада радило у тим седницама, па уједно да вам доставим мишљење појединих чланова о том питању. Крајње је време већ било, да се поведе говор о задругама у Хрватској, јер овако да потраја још које време, народ би се у некадањој Крајини ама баш са свим упропастио. Изделише се људи, па већином још потајно, те ударила крајња сиротиња у народ. Деобе с једне стране беху до сада „златно поље“ по несавесне чиновнике у Крајини, те се и они упропастише, који хтедоше редовним путем да се деле, а већ о оној већини народа, која немаде трошка за редовне, јавне деобе, те се потајно изделе, и да не говорим. Како је стање завладало услед тога, најбоље ћемо из саме расправе, која се води у седницама анкетне комисије. Ево у кратко извештаја о томе. Повело се питање:

„Да ли би се какове стеге имале ставити против слободног делења још нераздељене задружне имовине?“

На то је др. Шпун-Стрижић, септемвир, рекао, да су се од год. 1874. до данас околности промениле. Онда је он био за деобу задруга, но данас друкчије мисли. Доказивао је, да је деоба сељачких добара за собом повукла депоседирање сељачкога сталежа.

Зорић слаже се с предговорником: треба стеге. Материјални и морални развитак народа стоји у задружној институцији. Задружни закон од г. 1880. и 1874. велика је несрећа за наш народ. Тај је закон подсекао корен задружном животу. Наш народ имао је у задрузи дивну, драгоцену баштину својих отаца, и на ту баштину могли су му бити завидни куд и камо образованији и просвећенији народи, који се муче, умују и увек смишљају разне начине и сва могућа средства, како да осигурају опстанак свом народу.

Да што боље докаже, како је народ назадовао за последњих 14 година, Зорић се ослања на статистичке податке, а из тих података јасно се види да се у доба, откад постоји тај страшни закон, сељачки посед оптеретио са преко **80,000.000, словом осамдесет и више милијона фо**ринти и тај се огромни новац није уложио у инвестиције, него се је потрошио за намиру текућих трошкова.

Затим је Зорић доказивао да није пропало само пољоделство, него да пропадају и друге гране господарства, као сточарство итд. па онда вели, да су задруге осигуравале народу опстанак. Невоља носи собом корупцију. Говорник најпосле каже, да је он за највећу стегу деоба. Нека се спасе оно, што се може спасти.

Вурдеља изјављује, да су стеге нужне да се постојеће задруге сачувају, те тврди, да још велики број задруга у горњој крајини има, и да се нада, ако се предложене стеге савесно спроведу, да ће се не само постојеће задруге сачувати, него да ће се и нове задруге подићи на корист народа и домовине.

Ис. Кршњави изјављује се не само за то, да се нове стеге и запреке учине деоби сада постојећих задруга, него, налазећи у њима обрану народнога живота и благостања, жели, да се допусти такође стварање нових задруга. Напомиње како је славенска задруга савршенија од осталих сличних установа других народа.

Др. Брлић је зато, да се против деобе задруга веће стеге уведу.

Септемвир Бр. Јовановић и Др. Микурчић изјављују се, да су за стегу деоби задруга. Најпосле већином гласова усвојено је, да се постојеће задруге имају одржати и да се деоби задруга имаду веће стеге наметнути, него које сада обстоје.

Против стеге су били: проф. Спевец, комес Ст. Јосиповић, Н. Цриковић, Људ. Вукотиновић, Имбро Јосиповић, управо они су у седници говорили против стеге.

То је ток прве седнице анкетне комисије. Не знам само, неће ли бити већ касно, ако би се најпосле и узаконило мишљење већине ове комисије у погледу првог постављеног питања, мада, као што г. Вурдеља каже, у горњој крајини има још велики број задруга. У осталом можда ће се још моћи што спасти. Главно је, да се са задругама није и у Хрватској преломило преко колена као оно у ужој Угарској, где су дабоме политички мотиви највећу улогу играли, да се задруге распрште.

Сачекаћемо, шта ће се даље урадити. Свакојако се треба решити за једно или друго. На средини се не сме остати, јер као и свугде, тако је и овде полутанство и неодлучност од велике штете. Врло је тешко, истина, наћи пута и начина, да се доведе у склад установа задруге са постојећим земаљским законима, ама, ако захтевају народни интереси да се задруге одрже, требало би да се земаљски закони прилагоде установи задруге а не за љубав земаљ. закона, које су такође људи створили, да се напусти корисна народна установа.

Србин.

Глобе у Босни.

Бањалука у марту 1888.

У ово најгоре доба године кад су нам и амбари житом и сијенице сијеном празне, тешко нас се дојмио најновији попис ситне марве у нашем котару. Пошаљу се људи — бајаги порезници — који иду с кнезом од куће до куће и броје стоку и ситну и крупну, те разрезују намет. Власт улучила, да је сад најзгодније вријеме, јер је сва марва на јаслима, па се прикрити не може. Но да видите, да поред свега тога иза првог порезније удари и други као контролор, те хвата, имали гдје шта прикривено. Кад тако нови порезник нађе гдјегод на које говече, марвинче или ситну главу више, но што је на неколико дана прије први порезник забележио, удари ти он глобу, да све живо продати мораш, док бригу с врата скинеш. Ама ни по јада кад на пријевару нађу, што глобе и казне, него има свијета, који је по истини казао колико глава чега има а порезник и сам то с кнезом и домаћином пребројио и видио, ама није тачно записано колико људи казали, него мање, па се послије глоби. Врло велико је зло, што међу данашњим попиницима марве и десетине неима људи, који знају за писмо бога и душу. За то код нас и јесу препуне апсане свијета. Петар лежи толико дана зарад те и те глобе, а Павле опет зарад те и те, да ваљда жива човјека нејма, који није за што оглобљен или глобу у затвору одлежао. У самој пак истини од свијух гријехова, који се народу на душу товаре, многи нису истинити, него се хотимично стварају, јер тако они, који их фабрицирају у том асне имају, почем њима већином свуда половина глобе припада. Ето тако се сасвим поњатно да растумачити оно непрестано откриће разни затајивања и превара бајаги од стране народа, од којих многа ствар није истина, него је то кривица оних, који пишу и пописују и то тако, да њин друг, кад послије на преглед дође, одмах пријевару пронађе и тако глобу удари.

Но и ако се од народа умије и потоња крајцара да утера и тако прода пуно неком и све из куће, то опет те више власти кад народу треба што да исплате, ту крајњу неправду чине. Ето, тако од неки дан у нашем мјесту мувало се неко 15 људи, који се јавно туже, да су им од њиховог на цести „Клашњице-Прњавор“ заслуженог новца копањем пијеска и камена, власти задржале више од $^2/_3$, а једва им за заслугу трећи грош дали. Људи су хтјели да иду и окружнику, али им то није допуштено било, па су послије кумили и богорадили по вароши, неби ли им се ко смиловао и тужбу на земаљску владу у Сарајево написао. Врло жалосно од наших власти, кад они и надницу појединаца задржавају. Ми смо из Прњавора од неколико честитих Срба нарочито упозорени на ову неправду, те ће, ако ствар остане у садашњем стању и нарочита депутација између сељака самих послана морати бити и у Сарајево и г. министар Калаји писмено или усмено о цијелој ствари извијешћен бити.

Сад да вам јавим још један худи случај, да се не рече е се ми банбадава тужакамо:

Од неки дан Миле и Лука Кочић из Раткова, потерали ситну марву од куће у жупније крајеве, ками да је преране док боља трава приспије, јер код куће ни сламке сијена немају, па ће наћи котарски престојник барон Седлецки са својом младом, генераловом ћерком на стоку, коју сељаци не могоше с пута под пут стјерати, да господин барон широм цесте напоредо с госпом прође. А наш ти барон, разгоропади се, па стаде туђи по сељацима и овцама и коњем их газити, да се на писку и вику свјет из десетог сокака стао прикупљати. И ко најпослије би крив? Сељаци, које полицаји одмах отјераше у апс, те их уцијенише за 10 фор. Узмите сад ту правду, да наш сељак, који цијеле године аргатује и на друму кулучи, мора да плаћа глобу за то, што његова марва тим друмом иде! Па кад се тако ради у сред Бањалуке, јер ово је било на т. зв. царској цести између горње шера а чаршије, и од тако отмјених и добро стојећи људи као што су Кочићи, шта се тек ради у омањим мјестима и од пуке сиротиње?! И само се тако да растумачити и оно чудо, кад приједорски кот. престојник не само на људе напада, него чак и жене по вароши предусреће и као бајаги на неки испит узима и то још прве, трговачке жена. Да богме виде они из мањих мјеста шта им претпостављени у већим мјестима раде, па и сами тако и још горе раде; јер право вели наша српска пословица: с главе риба смрди.

Политички преглед.

Порта и екуменски патријарх. Порта је збацила са звања грчког митрополита у Сересу, па је о томе сада известила екуменског патријарха и позвала га, да постави другог митрополита. Даље је наредила Порта турским вла-

ЛИСТАК.

НОВИНАРСКЕ ПИЈАВИЦЕ.

У Паризу и Бечу излази редовно по неколико стотина „недељних листова“. Од свију тих листова познати су највише 10—20 у ширем кругу, и једино о тима води остала штампа рачуна, остали листови припадају најнижој врсти новинарства. Имена тих листова забележена су у полицијском регистру, у књизи где су штампане адресе, и кад човек прочита све редом наслове тих листова, он се мора зачуђено питати: „Како се уређују ти листови, и како излазе на крај?“

Да почнемо са „најугледнијим“ од тих листова. На челу таквог листа стоји обично какав пропали берзијанац, који има „свеза“, те може да дозна тајне разних новчаних завода, њихове губитке и неке појединости, које и ако нису „криминалне природе“, ипак би врло непријатне биле по управу, кад би се обелоданиле.

Од отих вести живе онда те новине. Напишу белешку, која је врло тајанствене природе, и која издалека наговешћава тајну. На крају обично обриче уредништво, да ће се још вратити на ту ствар. Новине о којима је реч немају више од 20—30 претплатника. Но оне шаљу свој лист управним члановима оних новчаних завода и разних подузећа о којима је у листу реч.

Дан два после тога, одлази уредник управитељу, да се бајаги информише. Он почиње с тиме, како је добио са врло „уважене стране“ нову, опширнију белешку о заводу, али је сматрао за дужност, пре него што је штампа, да се распита. Обично излази да је уредник обавештен „у мало претераном смислу“, но у ствари ипак нешто има. И тада обично долази до неке погодбе. Завод се бајаги „претплати“ на једно (20—50) бројева тих новина, које после не добије, а цена је тим недељним листовима и по 20 фор. годишње. Једном речи погодба је учињена. Завод плаћа, да се његове неприлике не вешају о велико звоно, и то често врло скупо плаћа.

Деси се, да се многи заводи и подузећа ослоне на то, што онај лист нико не чита, па онда неће да даду ништа. Али, ако једна таква новинарска пијавица има какву иоле важнију и непријатнију вест у рукама, онда наступа — борба. Уредник шаље свој лист редовно свима онима, који стоје са заводом у свези. Та је вест подвучена црвеном оловком, и ти се нападаји продужују из броја на број, док се напослетку не досади или заводу или уреднику.

На уређивање таквих новина не пази се много. Чланци су увек извађени из других новина, а главна се пажња поклања белешкама у којима се крпе разна новчана подузећа.

Понеки вештији Чива има и по 4—5 таквих листова. Управо то је један те исти лист, али му он мења главу, наслов. Кад је рецимо добијо за свој лист „А“ новаца да ћути, онда он метне томе истом листу наслов „Б“ па и на тај лист извуче новаца. А међутим листови „А“ и „Б“ сасвим су истоветни по садржају, само што им се наслови не слажу.

Новинарских пијавица има много, али и много новчаних завода и разних подузећа, те с тога оне највештије пијавице, које имају највише веза, могу годишње велике своте на тај начин да зарађују, које често прелазе десетину хиљада фор.

Но има новинарских пијавица, које немају великих веза, те не могу да сисају богате заводе. Ти се онда задовоље с тим, да испитују приватне тајне разних породица, те од њих измамљују новац. Разуме се, да ту не падају стотине, но су уредници и с малим задовољни Они то тако вешто удешавају, да им полиција ни власт обично не може ништа.

Има људи који једва знају писати а имају такав лист. Дабогме да је ту готово цео лист састављен из других новина, а само су белешке оригиналне. А баш те белешке треба да донесу новаца.

С тим у свези долази онда и хваљење. Има листова који сматрају као велику чест, што они не измамљују новаца од оних које грде, него од оних, које хвале. Ти листови донесу слику каквог безначајног човека или га похвале у каквој белешци, али уједно пошљу и — рачун. Многима годи што су ушли у новине, па и плате.

На завршетку изнећу случај, који се недавно десио у Бечу. Уредник једног пијавичког листа похвалио је у једној белешци, кифле неког пекара, али је иуз кифле уједно похвалио и њега, па додаде и то како му је и дед био поштен. Пошље он том пекару тај лист а уједно се представи. Пекар се одмах претплатио на лист, а уједно је дао 10 фор. да их г. уредник даде писцу белешке. Прошло месец дана а уредник опет похвали пекара у једној белешци.

И пекар је и по други пут оправдао очекивања уредника. Но после неког времена, новине и по трећи пут хвале пекареве кифле. То је већ било много мајстору, те не хтеде више плаћати за ненаручене хвале. Ал да видите шта би уреднику, он се разљути, те напише у идућем броју белешку у којој је стајало, да је најбоље никог не хвалити, јер од како је лист похвалио пекара Н. Н. од оно доба нису му више кифле као пре, шта више „поговара се“ да је нека госпођа нашла у кифли — бубу швабу.

Пекар није хтео то отрпети, те је тужио уредника, који је био и осуђен.

Као што видите, није дакле баш знак одвише велике културе, што у престолницама великих држава излазе по неколико стотина новина. Има ту мимо „културе“ и другог нечега и то нечега — витковског.

У Бечу. **С. Т.**

стима, да збаченог митрополита не припознају више као таквог. Патријарх је против тога протестовао код министра правде, али ће му бити то узалудан труд. Патријарх је изјавио, да Порта нема права да збаци митрополита, а уједно је позвао збаченог митрополита, да остане на свом месту у Сересу. Сад је сазвао синод и световњачки савет. Изгледа, да ће и патријарх и синод и световњачки савет дати оставке, те на тај начин да се протестује против повреде привилегија. С друге стране опет мисле, да ће доћи до споразума између порте и патријарха. Вели се, да је патријарх искао од Порте, да нареди истрагу против збаченог митрополита, па, ако се нађе да је што крив, да га он сам збаци. Значајно је, да је Порта и владику у Трапезунту збацила без споразума јерменског патријарха.

Руске војне спреме. О томе одавно већ није било говора у новинама. Сад опет бечке и пештанске новине почеше о томе да пишу. Изашла је, вели се, пре неколико дана царска наредба, која наређује, да се козачке регименте повећају. Повећање, истина, неће бити велико, аман је свакојако значајно. Тако ће се кубански козаци повећати са два батаљона. Ти батаљони баће пешаци а употребиће се за извиднице. То све може бити, само не можемо а да не споменемо, како су и бечке и пештанске новине баш сада почеле да говоре о повећању руске војске, кад је и у бечком и у пештанском сабору донесен предлог о изнимном сазивању резервиста и ерзацрезервиста у активну службу.

Српска народна скупштина.

СЕДМИ РЕДОВНИ САСТАНАК.

(Од нашег нарочитог извештача.)

Београд 2. априла 1888.

Састанак отворен у 9 и по часова пре подне.

Председник отвара седницу и чита се записник петог састанка.

После прочитаног записника, молби и жалби и одобрења одсуства неким посланицима, прелази се на дневни ред, који је био закон о општинама.

Известилац законодавног одбора Средоје Крчевинац чита пројект закона о општинама.

Читају се укази: мин. фин. о предлогу закона о каидрмини (упућује се фин. одбору); мин. грађевина предлог, да се подигне железничка барака у Цепу. (Економ. одбору).

Председник јавља, да је закон о општинама примљен у начелу.

Известилац Ср. Крчевинац чита 1. члан закона, који члан предлаже законодавни одбор, да се усвоји, само да се изостави реч: чисто.

Аца Радуловић: У овом члану је дефиниција општине, али има две стране речи, народ не разуме, тражи да се замене српским речима.

Председник: Како се нико не јавља за реч, с тога пита скупштину, прима ли одборско мишљење. (Прима.)

Изв. Ср. Крчевинац чита чл. 2. Ту се поделио законодавни одбор на већину и мањину. Већина тражи да буде најмањи број 300 пореских глава у општини, на што је и министар пристао, а мањина је на 200 пор. глава.

Пера Максимовић објашњује разлоге одборске мањине. Груписање општина у веће лепа је идеја, јер постају јаче у финансијском и културном погледу, али је за наше прилике неостварљиво. У напред. закону је то заступљено, али се тога народ ратосиља. Ми смо као мањина нашли за најзгодније да буде минимум од 200 глава.

Сима Несторовић: Груписање општина по напредњачком закону народу је догрдило, с тога сам да буду општине, колике су биле пре напредњачког закона, а то се може учинити, јер нема фин. тешкоће.

Поп-Марко Петровић помиње несталност наших закона, јер се нису тражили услови погодни. У овом члану нашла се средина за минимум од 300 глава, а има изузетака као у брдовитим пределима, да могу бити од 200 пореских глава. У већим општинама има више услова за развијање самоуправе општинске, коју су радикали највише и тражили.

Мих. Радовић: За мишљење је одборске већине, јер је груписање општина вршено по партајизму, а да то није било, онда се народ на то не би жалио. У мањим општинама теже је наћи способних часника и званичника. Где су брдовита места пројектом се допушта на 200 глава пор.

Љуба Милетић тражи, да буде минимум од 100 глава, а веће могу бити, које преко тога броја већ имају.

Поп-Андра Љубичић: Ми смо нашим бирачима обећали, да ћемо га ослободити напредњачког закона. Поједина села тужила су се на груписање општина; с тога, да би се уважиле народне жеље, треба усвојити мишљење одборске мањине.

Васа Манојловић: Не треба се чудити мањини, јер се у пројекту не могу задовољити све локалности. Самоуправа општинска не може се постићи без великих општина. За веће општине је и државни разлог. Мањи број од 300 глава нема јаких разлога. У већим општинама се може постићи и економски бољитак, јер оне могу пре купити и набавити неке нужне и скупе алате.

Љуба Милојевић: Увек сам заступао самоуправу, која се може остварити и у општинама од 200 пор. глава. Разлог је мањине и у томе, што су наша села растурена, па за то је усвојен овај минимум.

Поп-Новак Милошевић: С гледишта самоуправе нисам за мишљење мањине. У равницама тражи се већи број глава, а у бреговитим пределима усвојено је у пројекту да могу бити општине од 200 пор. глава. Администрација у мањим општинама биће скупља, јер ће бити већи прирез, за то треба усвојити мишљење већине.

Периша Черкић: Мишљење већине је добро.

Раша Нинић чуди се народним посланицима, који су за предлог одборске већине.

Милан поп-Стојић вели, да има општина, које имају мање од 200 пор. глава, а имају судницу и кошеве. Тражи, да буде онако, како је било пре напредњачког закона.

Јован Николић: Пре три године извршено је груписање, које је причинило народу грдне несреће и тражи, да могу у пиротском округу, као брдовитом, бити општине и са мање од 300 глава.

Вића Радовановић: Оба мишљења имају своја поткрепљења. Мишљењу већине диктује државни разлог, а мањина има практичну вредност. Изузетком за брдовите пределе народ ће гледати, да се користи и гледаће нарочито да се под ту страну подведе, па ће бити злоупотреба нарочито полиције, с тога је да не буде разлике. Што веле да ће бити боља самосталност у већим општинама нема места, јер књажевачки и црноречки округ најсамосталнији, где су општине са мање пор. глава.

Поп Данило Анђелковић: Факт је да се народ тужи на велике општине, у које су груписане 2—3 села са великом раздаљином, а сама та радња (груписање) вршена је партајички. Што је мање општина мање ће бити и посла; с тога треба остварити народну жељу, те примити мишљење одборске мањине.

Р. Тајсић: У начелу су груписане општине добре, као год и задруге, где може све боље постићи. Веће општине одговарају државним, економним и финансијским потребама, јер морају општине имати писара, рачуновођу, своју школу и т. д. а то треба издржавати што није могуће у мањим општинама. Кад буду мање општине, онда ће наступити лицитирање, пошто за малу награду неће нико да буде чиновник општински и биће злоупотреба што у великим општ. не може бити. Повика није на груписање општина од већег броја пореских глава, већ од напредњачке практике, којом се није дало народу право, да се може изјаснити са којим се хоће селом да групише, па да буде судница на средоткраћи, а не по вољи заинтересованих. Да је тако рађено не би било жалби на велике општине. Напредњачки су начелници уцењивали људе те су оним селима која су боље плаћали дали судницу. (Чује се, да се реши.)

Ал. Нешић: Груписање општина није уједињење. Набављање бољих и савршенијих справа не може се извршити ни у општинама од 1000 пор. глава, за то треба да се брине већа јединица — срез или држава.

Младен Живковић: У интересу саме штедње треба усвојити мишљење одборско.

Св. Карапешић пристаје на мишљење одборске мањине на основу своје обвезе према бирачима, који су га молили, да гледа да их ослободи напредњачког закона. Кад се не може вратити закону пре напредњачком, онда нека буду општине бар најмање од 200 глава.

Јоца Т. Јовановић: У овом закону провејава општинска самоуправа, која се не може извршити у општинама од 100—150 глава пор. У оваквим општинама био би већи прирез на поједине главе пореске. Нарочито је тешкоћа за званичнике, који требају да имају спреме и такви неће да дођу за малу награду. Све се ово може постићи у великим општинама. Изузетак за брдовите пределе многе ће општине тражити да се на њих примени, те сам за то, да се у закону напише, који су брдовити крајеви. (Вичу: Не може.)

Изв. Крчевинац: У овом пројекту нема мешања власти.

Дим. Катић: Негде нема у закону, да се меша у оваким приликама власт, али то ће морати наступити, јер народ неволи груписање општина! Тежина 2. члана пада на сеоски сталеж. Не стоји да мале општине не могу бити самоуправне. С тог гледишта би требала најмлогољуднија Кина да буде самоуправнија од Швајцарске, оде је баш обратно. Груписањем села у веће општине учинило се да мања села издржавају већа на свој рачун. Што се вели да се у мањим општинама не може наћи способних часника као у великим, то зависи од свесности грађана. За одборску мањину је. (Да се реши.)

Министар унутрашни послова Св. Милосављевић држи да је доста говорено о овом члану. Разлози су његови да општине у равници буду најмање од 300 а у брдовитим крајевима од 200, што су се груписане општине од 500 глава показале као непрактичне, па је сматрао ону јединицу најзгоднију, где би се могла наћи лакше бољег председника чланове суда, општ. писаре. По невољи је узето минимум од 200 глава због теренских тешкоћа. Ако скупштина нађе да су општине од 200 глава пор. у опште корисније, пристаје како се реши.

Председник: Претрес је свршен, с тога да реши о овом члану.

Дим Катић: Кад министар нема ништа против општина од 200 пор. глава, онда то треба усвојити.

Председник: Министар пристаје, како скупштина реши.

Поп Дадило Анђенковић: Да се поименично гласа. (Прима се поименично гласање.) Гласало је за мишљене одборске мањине 88, а за већину 83. Усвојено је мишљење одборске мањине, да буду свуда општине најмање од 200 пор. глава.

За овим се прочиташе укази: о наименовању за крупиног посланика Милана Милашиновића инжињера, (верификационом одбору); мин. војног, који се овлашћује да може поднети народној скупштини предлог о издатку 400 000 динара из оружног фонда за набавку потребног оружја.

Председник закључује седницу и заказује за сутра састанак.

ДОПИСИ.

Панчево. 2. априла. Несрећни пожар, који је бесних пре кратког времена у Кикинди, упропастио је млогу браћу нашу тамо. Млоги су остали без куће; изгорело им је све. Стање несрећне браће наше мора да је ужасно. Читалисмо по разним листовима, а слушали смо и од очевидаца, да млоги ни покућанство нису могли спасти. Можемо ли себи још црњу и грознију слику представити? Заиста не. — Да је тај насрећни и грозни случај морао потрести сваког, то тек мислим да неморам опширније разлагати.

И код нас у Панчеву је један део браће наше задесила велика несрећа. Вода, која је почела нагло долазити, поплавила је млоге куће у горњем крају вароши. Млогима су куће попадале и ако вода не тргне патраг; биће још горе. Муниципално веће је пре неки дан о тим известило министра комуникације, да је варош ако не цела, оно знатан део у опасности. Министар комуникације Барош изаслао је одма изасланика из његовог оделења, који је јуче овамо приспео. Шта ће се учинити видићемо.

Наше младо новооснивано певачко друштво „Братство“ није остало скрштених руку. Почело је да ради, како би браћи својој у невољи и нужди помоћ пружити могло. — Синоћ се је састао одбор под председништвом председника др. Николе Григоријевића, и решио је једногласно, да друштво приреди други дан ускрса забаву скопчану са дилетантском претставом у корист пострадале браће кикинђана и панчеваца. Чист приход је дакле намењен пола кикинђанима а пола панчевцима. Програм саме забаве склопљен је врло лепо. — Одборско решење у тој ствари сваке је похвале вредно. Уверен сам, да ће друштво у корист пострадалих леп успех постићи. Наше честито грађанство одазваће се као и обично у лепом броју. Овом приликом кад друштво врши таки племенити задатак, требало би наше грађанство да се одазове још више, него досад што се је одазивало. Ја у то нећу ни да сумњам, а надам се да се нећу у тим преварити.

Какав ће се успех у тој ствари постићи, и како ће забава испасти видићемо. Кад се то све буде збило, известићу поштов. читаоце цењене „Заставе“ о свему. А сад до скорег виђења. **А. Н—ћ.**

Вести из места и са стране.

† **Погреб Јоце Урошевића.** Пишу нам из Горњег Ковиља: „Јуче у понедељак по подне сахрањен је Јоца Урошевић свечаним начином. Ма да је био радни дан, то је ипак било учешће ковиљчана при погребу огромно. Било је доста учесника и из целе шајкашке околине. У цркви и на гробљу појало је певачко друштво ковиљско, а Кузман Миловановић учитељ држао је у цркви лепо надгробно слово, у коме је достојно обележио рад покојников. На гробљу је изговорио неколико речи Јаша Томић уредник „Заставе“. Нека је вечан спомен Јоци Урошевићу!

Глад, сиротиња и државна помоћ у Црној Гори. „Гл. Црногорца“ пишу из Никшића. „Глад, коју нам је прошла, неродна година донела, наш народ је знатно осетио. Највишу и једину наду имао је у живом, у стоци. Љута а рана зима, многима је и ту наду убила својом дугом владом, која обиловаше великим снеговима, мразовима и мећавама. Каква је зима у нас била, свак је мислио да ће све живо поскапати. Сено беше изпрва 3—4 фор. товар, а за неколико дана скочи на 6—8 фор. а одмах иза тога на 10 фор. товар. Има неколико дана обрну лепо време. Снега је и у планинама знатно нестало, а то је многе охрабрило. Трава је прозеленила и — ако не буде по сад каква кијамета — опет ће добро бити, а надати се је, да ће ова година изобилна плода донети. — Путови кроз Дугу засути су великим снегом и још су непроходни. Такође и за Дробњак, само нешто у мањој мери. Због тога из тих крајева и не доноси народ на овд. пазар никаквих производа, нити могу трговци још за неко време одовуд за тамо преносити робу. Оним сиромасима, који су прошле јесени враћени из Србије, дата је још јесенас доста добра помоћ. Госп. војвода Шако (јамачно по највишем наређењу њ. височанства), издао је у готовом новцу на свако чељаде по 4 фор. Исто тако давао је новчане помоћи херцеговачких и бокељским усташким породицама. Уз то учињена је и друга помоћ сиромасима: давате су им билете за Бар, да тамо раде на путу и свакоме је издато путног трошка по 1 фор. на чељаде. Многи су пошли са свом породицом. За неколико дана издато је преко 200 билета из Никшића и околине. Ово су све пуки сиромаси, којима је добродошла и најмања помоћ. Који су у нужди, а нису пошли у Бар, ти узимају жито из Рисна, на јемство, којим ће се такође многи у нужди спомоћи и од глади избавити“.

Поплаве у Угарској. Пишу нам из Гардиноваца: „Хитим, да вас известим о страховитој поплави. Од Вилова се вода све више разлива у гардиновачко поље. До сада има 700 јутара гардиновачке земље под водом. Код нас је велико зло пашњаци су сви под водом, стока нам је још и данас сва на јасли. Ране је у људи нестало а и у целој нашој околини није боље. Нема нигде ни да се може купити пиће, да би се могла стока исхранити. Код нас је прави јад и зло од поплаве. Чујем да је и доњи крај Титела у великој опасности од поплаве — и преко Тисе немачко село Рудолфсгнаден у великој је опасности“.

† **В. М. Гаршин.** 24. марта (5. апр.) умро је у Петрограду даровити књижевник руски Всеволод М. Гаршин у 31. години свог млађаног живота. Покојник се истакао својим радом међу најмлађим представницима реајлистичке приповетке у Руса. У нас је преведено од Гаршина: „Уметници“ (приповетка) у подлиску „Н. Б. Дневника“, а Јефта Угричић из Београда превео је и издао је ово дана — као што јавља „Стражилово“ — Гаршинову приповетку: „Покрај лешине“. Многа су му дела преведена на француски и немачки језик. Бележећи за сад жалост нашу услед смрти му — остављамо за други пут, да коју опширније кажемо о том ваљаном књижевнику. Слава му!

Одвели девојку. Пишу нам из Фелдварца: „Прошле недеље, око 9 часова, кад су деца пофторне школе излазила из школе, дочекају њих два три момка једну ученицу и с њом на кола. Вика, дрека помагајте — украдоше „дете“... ал бадава. Орлови однеше плен свој. То је сиромашнија једна девојка овде. Неки дан је тек навршила 14. година. Па шта мислите, већ од дужег времена спрегла с једним момком и пустила се у „љубавне одношаје“. То се тек сад чује. Ишла мати сутра дан да је зове кући, али она неће ни да чује. „Добро је њој и тамо где је“. Сад реците молим вас ко је томе крив. Нису ли зар томе криви „рогљеви“ и ноћни састанци! Ал реците то родитељу ком, он вам неће веровати. . . . Шта ту може да учини пофторна школа?! Ма колико учитељ да им забрањује „рогљеве“, кад родитељи не бране — не вреди ништа. Ово је одиста нечувено, па с тога пуштам да родитеље побудим на размишљање, шат се за лек састарају“.

Назарени у војсци. Међу резервистима, који су сада на војничкој вежби код 70. пуковније у Варадину, има и три назарена. С њима имају сада читаве муке. Све раде, што и други војници само неће пушке да узму у руке, ама не ће ни да је додирну. Марширају, окрећу се лево десно, у опште крећу се као и остали, но с пушком неће да имају никако посла. Разуме се, да им се у томе не сме попустити. Покушавају, да их ма како приволу, да узму пушке у руке, но они неће ни да чују за то. Кад им почну претити и силом вешати сваком о раме пушку, они само погледају на небо, и говоре: „види то мој бог“. Сад су поднели пријаву против њих, и, по свој прилици, биће кажњени.

Чивутин — велика варалица. Чивутин, по имену Гутфрајнд, фабрикант у Страколици у Чешкој, потписивао је туђа имена на менице, а кад је видео, да ће га ухватити, побегне, заједно са својом ћерком, која му је у његовом гадном послу била десна рука. Ћерка је управо и потписивала менице по налогу очином именима трговаца, који су с њиме у свези били, а потписивали их на турском, перзијанском и јерменском језику. Највише су оштећени: перзијански подконзул Шилајдини, браћа Адут банкарска трговина Стамец и др. До сто хиљада форината измамио је тако Чива — Гутфрајнд — па онда побегао у свет.

Напомена. Због нагомиланог материјала изостаје чланак „Наши нотабилитети.“

Трговачко-занатлијски део „Заставе.“

Реч две у прилог узајмног осигуравања.

Питање узајмног осигуравања још је у повоју. Изгледа да ће још доста времена протећи док се узајмно осигуравање као установа не појави у животу. Влада је у првом реду компетентна да ради на оснивању узајмног осигуравања, но место тога раде наши државнички духови са свим противно.

1886. 1. авг. осигурава министар председник г. Коломан Тиса као министар финанција, државне зграде у Будиму и на мармарошком острову код „Адрије“ код њене филијале за Угарску на 12 год. Кад видимо да осигуравајућа друштва малте-не сваке године редуцирају премије, јел онда практично тако замашна осигурања везивати на 12 год?

Но кад се узме у обзир, да је главни контингент у рукујућем телу одељка за Угарску „изабрани народ божији“, а отправник барон Фриђеш Подманицки, бивши интендант опере онда је ствар и одвише јасна.

Влада је крива и због тога; што приликом концесионирања друшт. правила или одобравања филијала подобних друштава из иностранства не задржи за себе никакво право надзора.

Рукујуће тело јамчи деоничарима за савесну управу но ко ће да јамчи осигураницима или боље рећи становницима Угарске? Валда резервни фонд? Но кад ни овај није у стању покрити оштете?

Данашња осиг. друштва не носе на себи хумани но шпекулативни карактер. Дакле, кад г. акционари умеју поделити између себе добит која годишње износи на 100 хиљада а често засеца и у милионе, зашто г. акционари неби били позвани да јамче осигуранику?

Кад друштво падне осигураник штетује. Е! ал то је нашим држављанима споредна ствар.

Хајде сад да загледамо у доњe такових друштава. Зауставићемо се код најнижег чина у огранизацији а то су подручна заступства која су у најтешњој вези са народм односно осигураницима.

Провизија агената у провинцији врло је незнатна. Она се протеже по разним гранама осигурања од 5—10%. Кад се узме у обзир дужност агента и његов делокруг онда је то сасма неблагодарна ствар. С тога су агенти већином Чивути. Ово је жалосно. Кад нашег ратара задеси елементарна несрећа пријави то агенту који је обично Јајтелес или Шателес. Овај му одма понуди своје целисходно посредовање које обично кошта неколико а често и неколико десетина форината. Осигураник не познавајући уступке које му пружају правила слегне с раменима велећи: боље ишта него ништа. Кад се оштећени обрати главном или генералном заступству због неправде, одговори му се: Изволите вашу жалбу путем нашег местног агента поднети. Кад агент (Чива) добије авизирану отштету, он је суксесиве издаје оштећеном задржавајући напослетку неколико форината за труд. То је маневрисање агента гледе осигураника, но често агенти у шпекулативној вези са осигураником оперира против интереса друштвених. Знам случајева да је агент нарочитог изасланика главне управе извео на туђу земљу да процени штету, док осигураникова земља није ни близу тако оштећена или није ни претрпела елементарни пораз. Све се ово не би догађало код узајмног осигурања, јер би сваком осигуранику у интересу лежало да мотри на догађаје.

Крајње је време, да се заведе узајмно осигуравање, што би одговарало духу времена и олакшало материјалне околности народу, који је данас извор туђих интереса.

Д. І. Б.

Напредак руске трговине.

Берлински лист „Die Industrie“ донео је знаменит чланак, којем је сврха, да упозори немачко опћинство на напредак руске народне трговине и обрта. Све вести из Русије приповедају о силном напредовању Руса. Петроградске и московске тврдке уздржавају у Монголији и Манцурској разграњене агенције, које ревносно настоје да се катуни и сва вунена роба руског производа шири по оним крајевима и уједно купују рукотворине монголских и у опће азијатских предела. Руски трговци су у новије време подигли три нове творнице катуна у Средњој Азији. Трговачко-географичка друштва устројавају се у ужој Русији са главном целу, да азијатска поседовања подигну у господарском смислу, да руску трговину и индустрију уведу и учврсте по Средњој Азији.

Влада руска иде још и даље у развитку своје трговине, те је бацила своје око и на Кину, где има у близини нова млада поседовања. Усури и Семипалантиск, које провинције су велезнамените ради положаја на приморју тихога оцеана. До скора ће се о тим подхватима још и нешто више чути, јер је Рус жилав, окретан у послу и даровит трговац, те као такав неће он мировати, док незаузме сва за промет прикладна места у пространом оквиру своје земље; док као трговац и велеиндустријалац неизрине иностранце, који су све до неколико година имали знаменити део рускога посла и обрта у својим рукама. Па да и сам неби пошао тим путем, то би његова влада кренула онамо и подупрла га на све начине. Сувишно би било на широко разлагати, како руска влада сљеди политику искључења странаца у хатар својих поданика. Руска држава је данас горостас, који заузимље скоро половицу двајух делова земље и који својима силнима успесима задаје свим модерним државама континента големих брига.

Дочим се граде канали на Панами и на Никарагуи, да се узмогне са двеју страна доћи до великога оцеана, слути се, да ће Русија сибирском железницом још много брже доћи до обала Пацифика. Предрадње те пруге, која почиње код Тјумена на руско-сибирској међи и која ће ићи преко Томска на Иркуцка, већ су од стране руске владе дозвољене. До Тјумена је железница у савезу са пругом Урала од Оренбурга до Јекатериниграда већ готова и то у врло кратком времену.

Довољно је познато већ од Средње Азије, како то Руси умеју и највеће подхвате на брзо оживотворити. Ту се ради још само о том, да се трошкови по прилици 1000 милијуна рубаља намакну за ту будућу до 3000 географичких миља далеку пругу, а то није код све развикане новчане стиске у Русији ништа немогућега.

То је доиста јасно, да кад буде Јапанска и Кинеска могла своје потребоће по руским железницама из Русије јефтиније добивати, него од других европејских тржишта по морском путу, да ће сигурно служити се руским производима.

Друга опет трговачко-политичка важна пруга јест с великом брзином сграђена железница у Мерв и даље још преко Чарђина до обале Оксуса (Аму-Дарја). Ова је пруга тек пре неколико месеци отворена и сада ће се наставити по долини те реке до Киве и до Арал-језера, па затим источно преко Бухаре до Самарканда. Ова железница спаја средњо-азијатске покрајине цареве с европејским, те је већ с тога велезнамените, што се је приближила Афганистану.

Мора се дивити не само том успешном раду, већ и вештини с којом руска влада напредује у средишту Азије. Мерв био је у оној пустињи једва по имену познати град. Данас је то важна трговачка тачка на транскаспиској прузи, камо се може за девет дана приспети из Петрограда. Управа града је уређена и ту су се већ настанили трговци из Москве, Нижег Новгорода и других места, да прокрче пут руској индустрији.

Данас обузимље Русија толики господарствени и заокружени обсег, каковог нема сличног на васколиком широком свету. У том оквиру налазе се већ сто и пет милијуна житеља, који по начину свога живота, радиности и различности поднебја лакше него икоја земља може сама себи задовољити у сним својим потребоћама и много мање одвиси од иностранства, него све остале државе западне Европе.

Дуго је времена трајало, док је руска трговина у централно азијатским пределима могла доћи до неког уплива, те од год. 1851.—1861. по оренбуршким царинским биљежкама изнашао је цели извоз по 1,500.000, а увоз 2,701.000 рубаља. Године 1877. требало је Русији за њезине творнице за 20 милијуна сребр. руб. памука, које је морала готовим плаћати, данас јој не треба ни половицу тога, будући да има у својим ново-освојеним земљама неизмерно велике памучне залихе, а до скора неће јој требати ништа од иноземства. Чим више она у оним новим пределима купује, тим више продаје руских производа. Године 1863. извожено је руске робе преко оренбуршке и сибирске пруге до 5 милијуна рубаља, а увожено близу 10 милијуна, дочим данас изнаша укупни промет руски са средњом Азијом 40 до 50 милијуна рубаља. Од свега тога великог напредка нема европејски запад баш никакове користи, пошто то све иде у руске џепове.

Немци већ увиђају, да са својом трговином немају више дуго рачунати на Русију, те њихови народни економи дижу сложан глас, да треба тражити нове путеве, којима ће моћи кренути немачка трговина и индустрија.

„Об.“

Један предлог занатлијама у краљевини Србији.

Деспот Бабовић изнео је занатлијама у Србији предлог, који ће свакојако занимати и наше читаоце. Он вели у главноме ово:

„Моје је мишљење, да би се наши занати могли унапредити, наш кредит и живот могао осигурати овако:

1. Да се установи један занатлијски фонд са седиштем у Београду, који би био под надзором државе, а руковао би са њим централни занатлијски одбор.

2. У речени фонд да се групишу сви занатлијско-еснафски капитали.

3. Сваки мајстор да буде дужан у тај фонд улагати 50 пр. д. месечно.

4. Да исти фонд може без икакве сметње примати завештане капитале и сваку ствар од вредности.

Са реченим фондом пак да се располаже овако:

1. Да се установи у свакој већој, а по потреби и у мањој вароши стовариште са свима занатлијским потребама, које су за прерађевину нужне.

2. Сав овај материјал да набавља централни одбор, под надзором државним, и то путем лицитације са уговором на 5—10 година, те да непосредно из таквих фабрика ливерује реченим стовариштима најкраћим и најефтинијим путем.

3. Ови предмети из поменутих стовришта, да се издају занатлијама по фабричној цени, са додатком учињених трошкова, за готов новац, или на почек до израде.

4. Да се из овог фонда издаје помоћ или пензија породици умрлог мајстора, као: деци до извесних година, и удовици до њене преудаје или док би било потребно, — ако покојник није оставио имања да би његова породица могла живети без помоћи. Ово да се установи по нарочитим правилима.

5. С временом да се подигну занатлијске фабрике, које ће израђивати предмете нужне за прерађевину. Овакве фабрике да буду искључива својина свију занатлија, са којима ће такође руковати централни занатлијски одбор под надзором државе.

Све радове централног занатлијског одбора сваке године има прегледати, као и буџет одобравати; општи годишњи занатлијски збор.

Овај централни одбор да код законодавног представништва поради, да се узакони, да влада неможе под никаквим условима уговоре склапати са странним државама на штету занатлијског сталежа, — нарочито да несме бити царина мања на израђену робу него на материјал који се доноси са стране за потребу домаћих занатлија, који ово прерађују; него да је свакад већа ђумручина на израђене еспапе, који се увозе на штету домаће индустрије.

Даље да речени одбор поради на томе, да се уредба еснафска (која треба да се назове „уредба занатлијска“) замени бољом, у духу данашњег времена. С том занатлијском уредбом треба да се занатлијско право ограничи, да сваки само оно радити може, на што је прописаним радом право стекао, био он капиталиста или сирома радник.

О извозу и увозу неких производа у нашој држави.

У овом погледу даје нам донекле потањих обавести извешће статистичкога одсека ц. кр. бечкога министарства за трговину од године 1888. у ком су сви податци о извозно-увозном промету у аустро-угарском царинском подручју и то из године 1886.

Велику улогу не толико у извозном, колико у увозном промету аустро-угарскога царинскога подручја игра колонијална роба, зачини и јестива. Наше поднебље није тако јужно, да би особито предмети колонијалне робе могли у нас успевати и зато ћемо увек ту робу морати примити одакле смо је и досад добијали. Кава, какао, чај, бибер, цимет, шафран, ваниља и т. д. не производе се у нас, већ морамо те предмете нешто са колонијалних острва, нешто из крајева који јужније леже набављати. Тако је и са јужним воћем, као смоквама, розинама, цитронама, лимунима, наранџама, датуљана, бадемима и т. д. Све те плодове набављамо из јужних крајева. Нешто смокава и бадема производи се у аустро-угарском приморју, но извоз је незнатан, а извози се обично у Немачку и Русију. Од зачина извози се донекле паприка, но пошто у употреби све то више долази бибер па и онде, где паприка изврсно успева, није тај извоз особито знаменит. Осим тога у Угарској и Хрватској где се је паприка од вајкада највише култивирала, није баштованство тако развијено, да би паприка сирова, или тучена могла постати важан експортни предмет. Досад изважана је паприка понајвише у Немачку, Италију и Русију и у подунавске државе, и чини се као да пада уместо да расте.

У јужно воће могли би смо донекле убројити и кестен у Хрватској, који се извози и преко граница аустро-угарске државе. Познато је до душе, да се талијански кестен у великим квантумима увози, но то не би сметало, да се увећа извоз и нашег кестена. Ово не би смели пустити с ума наши трговци, којима је валда познато, да нарочито у Славонији има читавих шума кестенова и да је тај кестен изврсне каквоће. Подузетни људи били би кадри, да овом домаћем продукту створе путове у иноземство и тим створе ново врело привреде. Да то не би била тешка ствар, доказује се најбоље тим, што домаћи наш кестен и у границама наше државе има врло добру продају.

Врло је значајан у царинском подручју наше државе промет са шећером. Увозни је промет, међутим, према извозном тако незнатан, да готово ишчезава, особито у промету са сировим шећером. По статистичким податцима изнео је године 1886. увоз сирова шећера у наше царинско подручје 240 метр. центи, дочим се је исто таква шећера у истој години извезло 985·847 метр. центи. Пређашњих година био је размер још повољнији, но године 1886. осетила се је живо континентална конкуренција у производњи шећера, особито Русије, а поврх тога и конкуренција колонијална шећера, који се је у великим квантумима опремао у Европу. Тако је настала нека врста сувишне производње, којој се није дало лако наћи лека. Консум није се могао покрај свију економских незгода увећати, па тако је и извоз шећера морао пасти на мању меру. Рафинирани шећер имао је исте године много бољу прођу, јер се је према прошлим годинама повећао за 281.648 метр. центи, од прилике за 240 процената. Изважао се је шећер понајвише на исток, Италију, у подунавске и балканске земље, понешто такође и у Немачку. У погледу стања шећерне индустрије забележила је статистика, да је почев од 1. августа 1885. до конца јула 1886. радило 198 шећерних фабрика у Аустрији, а 14 у Угарској, а од тих раде их 192 у Аустрији с дифузијом, а 6 са пресама; у Угарској пак ради их девет с дифузијом, а пет с пресама, све ове фабрике праве шећер од репе, откуд се даде закључити, колика се пажња посвећује неговању ове корисне биљке.

„Н. Н.“

Вести из трговачко-занатлијског света.

Српска Народна Банка. Дивиденда за 1887. год. на акције Народне Банке исплатиће се од 1. априла о. г. са 3 динара по свакој акцији, у Београду код саме Банке, а у унутрашњости код новчаних завода. Исплата ће се вршити златом; а сребром суме испод 10 динара, (за себе или преко већих сума), које се не могу плаћати златом. Ради ове исплате треба само поднети дивидендне купоне. За ову дивиденду вреди четврти дивидендни купон и ранија три т. ј. први, други и трећи, да су своју вредност изгубили. Акционари, који код новчаних завода у унутрашњости не би могли добити злата, нека са означењем своје тачне адресе пошљу своје купоне непосредно банци, и она ће им послати новац, који им припада поштом о њиховом трошку. Даље Народна Банка одредила је интерес од 1. априла ове год. до даљег закључка: I. а) за есконт меница у сребру 6 од сто. б) за зајам на залоге у сребру 6 и по од сто. II. а) за есконт меница у злату 8 од сто; б) за зајам на залоге у злату 8 и по од сто. Осим тога Народна Банка известила је све новчане заводе у земљи, да је Банка сманила интересну стопу за есконтовање меница у сребру од 6 и по од сто на 6 од сто годишње, и да ће све донде, догод се ова општа интересна стопа од 6 од сто год., која важи од 1-ог апр. о. г. не измени, давати зајмове новчаним заводима и есконтовати им менице из њихових портфеља са 1 од сто јевтиније, а то је по 5 од сто годишње. Том приликом управа Нар. Банке изјавила је новчаним заводима у унутрашњости своју наду, да ће се и они постарати, да по примеру Народне Банке и према њиховим приликама смање интересну стопу, те да што јевтинијим капиталом допринесу што јачем и успешнијем развитку трговине, радиности и саобраћаја у њиховој околини, што и јесте главна цељ свију новчаних завода.

Сајџијска школа у Огулину изложила је 1. и 2. ов. м. до тридесет сатова, које су израдили ученици те школе. Посетиоци те изложбе хвале се са израдом тих сатова и надају се, да ће та школа одгојити нашем народу у околици Огулина врсне и корисне раденике у сајџијскоме обрту.

Осигурање живота. У осигурању живота, Енглеска је данас претекла и Америку. Тако, у Енглеској сума осигур. живота износи 14, а у Америци 10 хиљада милијуна. За њима долазе Немачка и Француска са по: 3 хиљ. мил. Аустро-Угарска $1\frac{1}{2}$ хиљ. мил. и Русија са 280 милијуна динара.

Трговина.

= **Нови Сад**, 5. (17.) априла. Житарска радња. Са наших горњих, са будимпештанске житарске берзе извештавају да је и прошле и у почетку овонедељнога рада житарскога шеница све само умерено нуђена, млинови су тражили зрно те је правац остао чврст а и цена готовој роби повишена. И термински закључци за пролеће су се учврстили пошто је шеница у већој мери пазарена. И за јесен је било знатни закључака а пошто је непрестано хладно време и пошто су курсови на иноземским берзама напредни и у нас је цена се чврсто одржала. Кукуруз је са 10 нов. минулих дана у цени напредовао.

На нашој житној пијаци није било знатније промене. Довоза је мало. Шеницу пазару млинови а кукуруз потрошачи. Спекулација није отпочела што живље куповати.

Цене су данас ове: Шеница новосадска и шајкашка 6 ф. 60 н. ванредне квалоће до 6 ф. 70 н. Наполица 5 ф. 70 н. Јечам 4 ф. 40—50 н. Зоб 4 ф. 60—70 н. Кукуруз 4 ф. 60—70 н. Све од 100 кгр.

Посао са производи се јако омалио. Страних је купаца врло мало у вароши. Цене су досадање свему.

На свињској пијаци угојени свињи се плаћају 47—50 н. од 1 кгр.

Теоци 8—16 ф. од ком. Јагњци 7—10 ф. од пара.

Време ведро хладно са мразом данас освануло. Вода у Дунаву престала је надолазити под нашом вароши. Понтонски мост још није намештен код нас на Дунаву.

*

У Будимпешти 4. (16.) априла. Шеница потиска 81. 7 ф. 45 н. 80.5 7 ф. 50 н. 79.5 7 ф. 45 н. 79. 7 ф. 40 н. Пештанска 81. 7 ф. 50 н. 80.5 7 ф. 45 н. 79.5 7 ф. 40 н. Банатска 78. 7 ф. 35 н. Бачка 78.5 7 ф. 40 н. Све на три месеца.

Готова роба за готов новац: Раж 5 ф. 65—70 н. Кукуруз лошији 5—5 ф. 50 н. прва сува роба 5 ф. 75—95 н. Зоб обична 4 ф. 80—5 ф. средња 5 ф. 10—20 н. фина роба 5 ф. 35—60 н. Репица кол 10 ф. 25—75 н.

Термини: Шеница за пролеће 7 ф. 11—12 н. за јесен шеница 7 ф. 36—38 н. Кукуруз за мајјуни 6 ф. 33—34 н. за јули август 6 ф. 24—29 н. Зоб за јесен 5 ф. 41—43 н. Репица за август-септембар 10 ф. 50 н.

Производи: Маст са буретом 69—70 ф. Сланина 55—56 ф. лој 31—32 ф. од 100 кгр. Спирит прост 24 ф. до 24 ф. 50 н. рафиниран 28 ф. 25 н. до 28 ф. 50 н. Коже овчије 105 ф. за 102 ком Вуна средња чиста 71—72 ф. Пештанска 61—62 ф. бачка лошија 53—54 ф. од 100 кгр.

*

Течај златног и сребрног новца на пешт. берзи
од 5. априла.

4% угарска златна рента — — —	96·75
5% „ папирна „ — — —	85.10
Дукати — — — — — — —	5·94
Наполеондори (20 франака) — — —	10·02
Немачке држ. марке — — — —	62·25

Позив на претплату.

Већ је истекао рок претплате свима онима, који претплатише „Заставу“ на прву четврт године. Овим позивамо пријатеље „Заставе“ на даљу претплату.

Ко је и шта је „Застава“, то је она довољно показала. Она ће се и на даље лепршати у слободном табору нашег народа, на бедему народносном и напредном. И кад то кажемо, ми се позивамо на свој досадањи рад, који нас не може утерати у лаж.

У данашњим данима, где је силом прилика главни део наших обрана спао на плећа новинарска, „Застава“ треба још одлучнију потпору својих пријатеља. И она се са пуно наде обраћа својим пријатељима, да је не само духовном снагом, него и у купљењу претплате помогну.

Цена је „Застави“ обележена на челу листа.

Обраћамо и опет пажњу наших пријатеља и претплатника на бројеве „Заставе“ од петка. Ти су бројеви удешени за најшире кругове нашег народа, а нарочита претплата на њих стаје 3 фор. годишње. Много ће нам кренути ствар у напред, ако се ови „Заставе“ бројеви рашире као што треба.

У Новоме Саду, 1. априла 1888. г.

Уредништво „Заставе“.

БРЗОЈАВИ „ЗАСТАВИ.“

(Стигли 5. априла у вече.)

Берлин. Цару није никако боље. Грозница не попушта.

Париз. „Патриотична лига“ изабрала је опет Дерулеа за почасног председника.

Уредништву нашег листа стигло је на приказ:

Bunjevačko-srpska Pjesmarica. Najpotpunija zbirka bačkih i svatovskih pjesama i potskočica, koje se najradije pjevaju. U Novom Sadu. Izdanje knjižare i štamparije Braće M. Popovića 1888. Cena 20 novč.

КЊИЖЕВНЕ ВЕСТИ.

Изишао је 14. број

СТРАЖИЛОВА

са овим садржајем:

Успомена. I Прве песме. Приказано Н. В. Ђорићу. Од Вл. М. Јовановића. — Посавчева трешња. Написао др. Иван Тавчар. Са словачког Вељко М. Лукић. — Моме другу. Песма од Љубинка — Забављачица. (Наставак) — Гледао сам море... Песма Јосипа Берсе. — О кнезу Лазару. (Наставак) — Листак. Вукова писма Никанору Грујићу. Објавио Вл. Красић. I. II. — Ковчежић. Књежевне белешке. — Читуља.

„Стражилово“ излази свакога четвртка на читавом табаку. Цена му је 5 ф. а. вр. на целу годину, 2 ф. 50 нов. на по године, 1 ф. 25 нов. на четврт године. За Србију и Црну Гору 14 динара или 6 ф. на годину. — Рукописи се шаљу уредништву а претплата администрацији „Стражилова“ у Нови Сад.

РЕД ВОЖЊЕ
ЖЕЉЕЗНИЧКИХ ВЛАКОВА

ВАЖИ ОД 1. ЈУНА 1887. П. Н.

Полази из Новог Сада у Београд:

Брзи влак у 8 сати и 18 м. у вече.
Особни влак у 5 сати 55 м. по подне.
Мешовити влак у 9 сати 6 м. пре подне.

Полази из Новог Сада у Будимпешту:

Брзи влак у 7 сати 44 м. из јутра.
Особни влак у 8 сати 12 м. у вече.
Мешовити влак у 9 сати 54 м. пре подне.
Муњевити влак из Новог Сада у Ниш сваког петка у 10 с. 51 м. пре подне; из Новог Сада у Будимпешту сваке суботе у 4 с. 23 м. из јутра.

РЕД ПЛОВИДБЕ

путничких пароброда од 10. марта 1888. до даље наредбе.

Из НОВОГ САДА у СЛАНКАМЕН, ТИТЕЛ: сваки дан у 5½ сати после подне.

Из НОВОГ САДА у ПОТИСКЕ ШТАЦИЈЕ: сваки дан осим петка, у 5½ сати после подне.

Из НОВОГ САДА у ЗЕМУН-БЕОГРАД: сваки дан у 5½ сати после подне.

Из НОВОГ САДА у ОРШАВУ-ГАЛАЦ: средом, петком и недељом у 5½ сати по подне.

Из НОВОГ САДА у БУДИМПЕШТУ: сваки дан у 10½ сати по подне.

У Новом Саду 10. марта 1888.

АГЕНЦИЈА.

ОГЛАСИ.

КАКАО
и
ЧОКОЛАДА
VICTOR SCHMIDT & SÖHNE

која је на првој бечкој изложби куварске вештине са највећом наградом, са почасном дипломом одликована, може се добити, чиста и права са нашом влашћу регистрираном „шуцмарком“ и фирмом, код свих реномираних гг. трговаца и трговаца с деликатесама, у Новом Саду код гг.

Д. Коде и Емериха Дицгена.

— Пошиљке са поштанским поузећем (Nachnahme) у провинцију.

VICTOR SCHMIDT & SÖHNE,

ц. кр. зем. фабриканти. Фабрика и средишно одправништво у Бечу Wien, IV., Meegasse Nr. 48. (nächst dem Südbahnhofe.) 120—150

ПРОДАЈА КУЋА У МИТРОВИЦИ.

Из слободне руке и уз повољне услове продајемо следеће наше у Митровици лежеће непокретности:

I. Нашу кућу број 489. поред старе српске цркве, састојећу се из: 2 дућана, 7 соба, 3 кујне, поврх тога је оплаћен таван за храну, (Schüttboden) испод куће леп и сув подрум. У дворишту исте налази се такође кућа са 3 собе, 2 кујне, 2 шупе и 1 шпајзом и таваном; зидан бунар; све од солидног материјала грађено и црепом покривено.

II. Наш уз исту кућу лежећи, од солидног материјала ново-сграђени и црепом покривени, по новом начину врло згодно устројени магацин на спрат, за храну, са три пространа оделења једно над другим и са фронтом на савску улицу.

III. Наш обор лежећи на главном лађарачком друму, састојећи се из ново-сграђене, црепом покривене куће број 780. са 2 лепе собе, 1 кујном и пространим ходником и таваном. У дворишту исте куће има од храстових греда ново-сграђени, црепом покривени чардак 20° дуг, 1½° широк, врло згодан за кукуруз; у истом дворишту налази се до ½ јутра лепе, новом тарабом ограђене баште.

IV. Нашу такође на главном лађарачком друму лежећу, даском покривену кућу број 832. са лепом баштом од 1 јутра.

Све ове четири споменуте непокретности продајемо или уједно или сваку посебно.

Услови се могу дознати код Пере Бојкића књиговође у Митровици или непосредно код нас.

Сава и Софија Новаковић
у Винер-Најштату.

Адреса: Sava M. Novaković Commissionär W-Neustadt. 4—5

Tschinkel Kaffee ПРАВА **ЧИНКЛ КАВА** (Spar- u. Feigenkaffee etc.)

најбољи је дометак кави, пријатан укус и велика уштеда. 5—10

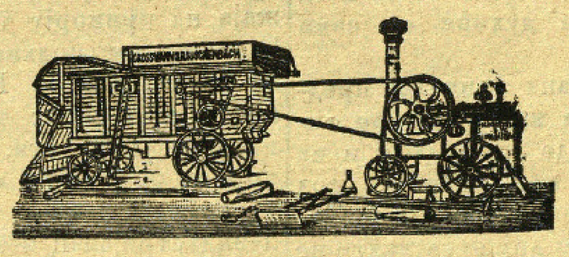

ПАРНЕ
ПАТЕНТИРАНЕ МЛАТАЉКЕ
СА ЗУБЦИМА
од
ГРОСМАНА И РАУШЕНБАХА
У БУДИМПЕШТИ.

ИЗВЕШТАЈЕ О ЛАКОМ ХОДУ
о маленом трошку горива
О ВЕЛИКОМ РАДУ
о изврсном чишћењу и одабирању зрна
И О ЈАКОЈ СПРАВИ
НАШИХ ПРОИЗВОДА

дају наши досадашњи многобројни купци, којих списак на расположење штованим земљеделцима стоји.

Гросман и Раушенбах
БУДИМПЕШТА
спољашњи вацки пут, 7. број.

1—5

Thee feinst Souhong Paquet à ¼ Co. . . . fl. 1.25
feinst Melange Paquet à ¼ Co. . . . fl 1 40
Jamaica-Rum feinst, 1 Flasche à 1 Liter . . fl 1.80

Cognac, Champagner, alt echt, ¹/₁ Bouteillen . . . fl. 2.—
Borovička, echt, Flasche à 1 Liter . . . . . fl. 1.20
offerirt unter Zusicherung solidester Bedienung.
F. JARUŠEK, Pardubitz, (Böhmen.)
Versandt gegen Nachnahme oder Einsendung des beiläufigen Betrages im Vorhinein.

7—30

СРПСКА ШТАМПАРИЈА
ДРА СВЕТОЗАРА МИЛЕТИЋА
У НОВОМ САДУ

удешена и снабдевена сваким штампарским материјалом, израђује свеколике штампарске послове брзо и јефтино, препоручује се

СЛ. ПОЛИТИЧКИМ И ЦРКВЕНИМ ОПШТИНАМА

са својом јефтином и угледном израдом општинских тискарија сваке врсте.

НАШИМ СЛ. ЦРКВЕНИМ ОПШТИНАМА
препоручујемо
ЦРКВЕНЕ МАТРИКУЛЕ

штампане на прописаној хартији, правој кончаној „Dyos-Györi“ у великом формату 45—59 сантим.

Уз ово се примећује, да је само оно права хартија ових матрикула, која има поменуту величину и која има слепа слова (Wasserdruck) са именом ове хартије „DYOS-GYÖRI“

Цена је знатно спуштена и рачунамо табак по 4 новч. а за наручбине преко 100 табака

САМО 3 НОВЧИЋА ОД ТАБАКА.

Нашим гг. трговцима препоручујемо јефтину израду

РАЧУНА и ЦЕНОВНИКА,

трговачке коверте са фирмом штампамо 1000 комада по 1 фор. 50 новч., 2 фор., 2 фор. 50 новч. и 3 фор.

ВИЗИТ-КАРТЕ

сваке врсте и у разној величини 100 комада
по 30 новч., 40, 50, 60, 70 новч., па до најскупљи.

Власник и издавалац Милица Томић рођ. Милетић. Одговорни уредник Јаша Томић. Српска штампарија дра Светозара Милетића.